

LUND
UNIVERSITY

Socialhögskolan

Våldsutsatta kvinnors ansvar

En studie om ansvarstagandet bland mammor och kvinnor utan barn i
våldsärenden

Kandidatuppsats SOPA 63

VT 2022

Antal ord: 14 443

Alexandra Mileusnic

Sofija Dimitrijevic

Handledare: Christel Avendal

Abstract

Title: The responsibility of abused women - A study about the responsibility that mothers and women without children face in cases of domestic violence

Intermediate partner violence is a recurring social problem with negative consequences for the women involved. This paper describes an analysis of domestic violence, with focus on the role of the mothers and the women without children. The aim of this study is to explore the responsibility of the women involved in domestic violence. This study focuses on mothers and women without childrens responsibility in their situations. The thesis consists of three questions which manage the perspective of role, responsibility, and the relationship between the women and the social workers. The method was carried out through six interviews with social workers, which studied their perspective on mothers and non mothers responsibility. The result revealed several points such as an eventual distinction between mothers and non mothers and the way the social workers offered them support. Mothers were expected to take more responsibility in some situations. Non mothers also experienced some responsibility alongside the mothers. Different power dynamics between the women and social workers could also be interpreted in the results. Further results include the way shame affects the women's ability to take responsibility and seek support.

Key Words: *domestic violence, role, responsibility, mothers, women*

Förord

Vi vill börja uppsatsen med att tacka vår handledare Christel Avendal. Hennes stöd i denna uppsatsen har varit riktigt uppskattad och vi är glada över all uppmuntran och konstruktiv feedback som vi har fått från henne. Vidare så vill vi även tacka alla fantastiska personer från olika socialtjänster som har tagit sig tiden att ställa upp på en intervju och dela med sig av sina erfarenheter. Utan er hade inte denna studien varit möjlig. Det fantastiska arbete som de dagligen utför med dessa utsatta kvinnor är något vi ser upp till och själva strävar efter i kampen mot ett samhälle där kvinnor kan växa och nå sin fulla potential utan att bli hindrade av de som vill dem illa. Fortsätt så!

Innehållsförteckning

Abstract	1
Förord	2
Innehållsförteckning	3
1.Problemformulering	5
2.Syfte	6
3.Frågeställningar	6
4.Kunskapsläge	6
4.1 Samhällets strukturer i relation till våldet	7
4.2 Våld mot mammor	7
4.3 Stödinsatser mammor i våldsärenden	8
5.Teori	10
5.1 Roll	10
5.2 Makt	11
5.3 Skam	12
6.Metod	13
6.1 Urval	14
6.2 Intervju	14
6.3 Vinjett	16
6.4 Analysprocessen	17
6.5 Metodens tillförlitlighet	18
6.5.1 Trovärdighet	18
6.5.2 Överförbarhet	19
6.5.3 Pålitlighet	19
6.5.4 Möjlighet att kunna styrka och konfirmera	20
6.6 Forskningsetiska principer	20
6.7 Forskningsetiska överväganden	22
7.Resultat och analys	23
7.1 Hur våldsärenden påverkas om kvinnan är mamma	23
7.1.1 Mammor och kvinnor utan barn har samma roll	23
7.1.2 Mammor har en annan roll	24
7.2 Kvinnornas ansvar	27
7.2.1 Praktiskt ansvar	27
7.2.2 Ansvar för relationen till socialsekreteraren	28
7.2.3 Föräldraansvar	29
7.2.4 När kvinnorna inte har ansvar	30
7.2.4.1 Ansvar för informationen	31
7.2.4.2 Ansvar att stötta upp mammorna i sitt föräldraskap	32
7.3 Skam	33

7.3.1 Bearbetning av skam	34
7.3.2 Skam som hinder	36
8. Avslutande diskussion	37
8.1 Roll	37
8.2 Ansvar samt relationens påverkan	38
9. Framtida forskning	40
10. Referenslista	41
11. Bilagor	43
11.1 Informationsbrev	43
11.2 Vinjetter	44
11.2.1 Vinjett 1 - Mamma Maria	44
11.2.2 Vinjett 2 - Maria	44
11.3 Intervjuguide	45

1. Problemformulering

Mäns våld mot kvinnor i nära relationer har varit ett problem i samhället sedan länge, ansvaret för problemet har förflyttats från den privata till den sociala sfären (Ekström 2014:662). Dock finns det inget som indikerar att våldet minskar (Ekström, 2012:53). Idag betraktas mäns våld mot kvinnor som ett samhällsproblem där statliga institutioner har ansvar (Ekström 2014:662). Bland de statliga institutioner ingår exempelvis socialtjänsten. Stödet som socialtjänsten erbjuder dessa kvinnor är till stor del psykosocialt stöd samt praktisk hjälp (Ekström, 2012:63). Praktisk hjälp i denna kontext kan exempelvis vara skyddat boende och rådgivning (ibid.).

Våldet som personen utsätts för i en nära relation kan vara av olika grad eller frekvens men brukar i de flesta fall vara psykiskt, fysiskt eller sexuellt (Socialstyrelsen 2021). Sedan kan våldet vara en kombination av alla dessa. Psykiskt våld innebär bland annat trakasserier, hot, tvång, nedsättande kommentarer, kontroll samt isolering. Det fysiska våldet består av fysiska handlingar som orsakar skada, exempelvis örfilar, knytnävsslag, sparkar, stryptag och andra skador med hjälp av objekt. Slutligen handlar det sexuella våldet om att tvinga någon till sexuella handlingar såsom att ha samlag utan samtycke, sexuella trakasserier eller ett sexuellt kränkande språk (Socialstyrelsen 2021).

Vi blev intresserade av att djupdyka i denna problematik kring kvinnor som utsätts för våld i nära relationer. Ekström skriver att kvinnor inte är en homogen grupp utan att det finns fler aspekter kring gruppen kvinnor (Ekström 2014:663). Vi är intresserade av att undersöka kvinnors ansvar, både som mamma och som kvinna utan barn. Vi har valt att undersöka detta ansvaret, då vi efter djupdykning inom aktuell forskning anser att det inte framkommer tillräckligt.

Ekström (2014:663) skriver att våldsutsatta mammor har företräde framför våldsutsatta kvinnor utan barn, och menar att det finns mer etablerade rutiner i ärenden med barn. Förutom att ärendet tas mer på allvar så är barn i många fall en drivande faktor till att flertal kvinnor söker hjälp. Inte alltid för att skydda sig själva utan främst för att skydda sina barn (Ekström, 2014: 666). Nackdelen är att barnen ställs i fokus och att kvinnans egna behov kan försummas (Ekström, 2014:662). Mammor kan även uppleva en viss stigmatisering när de söker stöd för våldet som de upplever och de kan vara rädda att deras föräldraförmåga

kommer att ifrågasättas. Det kan göra att många väljer att inte söka stöd (Ekström 2014:662). Enligt Ekström (2014) går det att säga att det finns olika fördelar och nackdelar med att ha barn som våldsutsatt kvinna vid kontakten med socialtjänsten. Fördelarna och nackdelarna påverkas bland annat av det ansvar mammor och kvinnor utan barn har.

2. Syfte

Syftet med studien är att undersöka vad kvinnor upplevs ha för ansvar som våldsutsatta i våld i nära relationer. Denna studien kommer både undersöka mammors och kvinnor utan barns ansvar i sin situation.

3. Frågeställningar

- Förekommer det skillnader i rollen som mamma respektive rollen som kvinna utan barn i våldsärenden?
- Vad har mammor och kvinnor utan barn för ansvar i våldsärenden?
- Hur påverkar relationen mellan den våldsutsatta kvinnan och socialsekreteraren det ansvar som kvinnan har i ärendet?

4. Kunskapsläge

Våld i nära relationer är som tidigare nämnt ett brett problem i samhället. I denna studie kommer fokus att ligga på kvinnor. Kvinnorna ses inte heller som en homogen grupp i studien utan delas upp i mammor och kvinnor utan barn. Vi har läst en hel del artiklar men det som främst inspirerade till syftet och frågeställningarna av studien var en artikel av Ekström (2014) som tog upp skillnader i bedömningen av kvinnor som hade barn och de kvinnor som inte hade barn, i våldsärenden. Efter inläsning av denna studie försökte vi hitta liknande forskning som behandlade samma fenomen men kom inte långt. Här hade vi hittat en kunskapslucka som behöver utforskas vidare. Då började frågor som hur mammorna och kvinnor utan barn framställs och vilket ansvar som läggs på dem. Vi var intresserade av att hitta nya perspektiv på kvinnors utsatthet, och hur det kan skilja sig mellan mammor och kvinnor som inte har barn. Många frågor väcktes och slutligen kom vi fram till vårt syfte. Just denna kunskapsluckan är relevant till forskningsfältet och bidrar med kunskap och förståelse kring den situationen som kvinnor utan barn respektive mammor befinner sig i.

4.1 Samhällets strukturer i relation till våldet

Global statistik kring våld i nära relationer konstaterar att ungefär 30% av kvinnor i parrelationer upplever våld i sin relation (Namy, et al 2017: 40f). En stor del av detta tros bero på patriarkala strukturer som präglar vårt samhälle. Med patriarkala strukturer menas de strukturer som är funktionella samt ideologiska och vars syfte är att bibehålla mäns överordning över kvinnor (Namy, et al 2017:41). Dessa normer som grundar sig i patriarkala strukturer innefattar bland annat könsnormer och hegemonisk maskulinitet. Dessa ideal och normer som präglar samhällen förstärker mäns dominans och ursäktar i sin tur våld som utövas mot kvinnor. Alltså ligger roten till problemet i ojämlikhet mellan könen (ibid.). Dessa könsnormer är svåra att undvika och handskas med då de etableras redan i barndomen. Här förväntas barn uppföra sig i linje med deras angivna kön. Dessa normer prioriterar och ursäktar pojkars beteende vilket i sin tur förstärker det. Alltså accepteras våld som en typ av social kontroll, som följd av detta (Namy, et al 2017:41).

Våld mot kvinnor anses idag vara ett socialt problem med skadliga följder som ibland kan leda till kvinnans död (Rollero, Bergagna & Tartaglia 2021:1350). Ännu en viktig aspekt som är värd att belysa är att inte klumpa ihop andra typer av våld med det våldet som begås mot kvinnor då mäns våld mot kvinnor anses vara en annan typ av socialt problem med andra riskfaktorer och utfall (ibid.).

4.2 Våld mot mammor

Det upplevda våldet i relationen skiljer sig åt för kvinnor som har barn respektive de som inte har barn (Grip, Broberg, Almqvist 2010:15f). Mammor är oftare utsatta för våld av sin partner än kvinnor utan barn. Även mammor med yngre barn är mer utsatta. Studier visar att i ungefär hälften av våldsfällen, där våldet utövas mot mamman, är den biologiska pappan till barnet utövaren av våldet (Grip, Broberg, Almqvist 2010:15f).

Barnet har ofta kontakt med pappan genom boende eller umgänge, något som gör att mamman behöver ha kontakt med pappan (Grip, Broberg, Almqvist 2010:15f). Detta är en kontakt som ofta gör att våldet inte upphör vid separation samt ger upphov till stress och oro. En del studier visar att våldet riskerar att öka efter separation. Mamman sätts i detta läget i en omöjlig position då hon har ett ansvar att skydda barnet mot bevittnandet av våldet samtidigt

som hon förväntas att uppmuntra umgänget med pappan för att inte riskera att uppfattas som motstridig mot beslutet om umgänget (Grip & Broberg 2013:4)

Andra studier påvisar att barn kan användas av pappan som ett försök att hota eller kontrollera mamman (Grip, Broberg, Almqvist 2010:15f). Vanliga följder för mammor, av våldet, är skuld känslor över vad barnet/barnen har bevittnat samt hur de kan ha påverkats av det. Det är även vanligt att mammor behöver hantera de påfrestningar som våldet ger samtidigt som de har en föräldrafunktion. Våldets påfrestningar medför belastning för kvinnorna vilket gör att mammor blir mindre tillgängliga känslomässigt för sina barn. Barnen i dessa situationer lever i en skrämmande kontext där de behöver en tillgänglig och stabil omvårdnadsperson. Mammor kan även ha svårt att finnas tillgängliga för barnen då de själva är traumatiserade och offer för våldet. Detta gäller även om traumat är bearbetat. Vid behandling av våldsutsatta mammor är det viktigt att ta hänsyn till föräldraskapet (Grip, Broberg, Almqvist 2010:15f).

Forskning kring våldsutsatta mammors föräldraförmåga är motstridiga (Grip, Broberg, Almqvist 2010:15f). Vissa studier visar att mammors förmåga att ha barnets behov i fokus försämras och andra talar för att mammor kan kompensera för den otryggheten som våldet framkallar genom att de ökar sin omsorg samt omvårdnad. När det gäller behandlingsinsatser för kvinnor som har utsatts för våld så finns det ofta stöd med hanteringen av traumatiska händelser, stressen som uppkommer och även med säkerhetsplanering av olika slag. Vid behandling till mammor i samma situation behövs det ofta även stöd i föräldrarollen. Det har även lyfts fram vikten av individuellt utformade behandlingsinsatser (Grip, Broberg, Almqvist 2010:15f).

4.3 Stödinsatser mammor i våldsärenden

I Sverige är de vanligaste behandlingsinsatserna för mammor, som har utsatts för våld i nära relation, och för mammornas barn individuella krissamtal eller strukturerad gruppbehandling för mammor respektive barn (Grip, Broberg, Almqvist 2010:19). Dessa stödinsatser har ofta ett generellt fokus. De riktar sig inte på en viss form av problem utan ska istället att förbättra mammans och barnets vardag i allmänhet. Det finns flera program och modeller för att hjälpa kvinnor som har varit utsatta för våld i nära relation. Programmen är dock sällan utvärderade och de är vagt utformade. Effekten av rådgivning insatser har visat sig vara svaga. De har inte

förbättrat depression, ångest eller psykosocialt fungerande (Grip, Broberg, Almqvist 2010:19).

Författarna skriver även att stödet, för dessa mammor och för barnen, i stor utsträckning beror på var kvinnorna bor samt vilken verksamhet som hon har kontakt med (Grip & Broberg 2013:10). Skyddande boenden och kvinnojourer erbjuder vanligtvis stödsamtal och ibland även gruppverksamhet för kvinnorna. Dessa verksamheter är inriktade på att stötta barn som bevittnar våld mellan sina föräldrar samtidigt som de stöttar mamman i krissamtal och/eller annan gruppinsats (Grip & Broberg 2013:10).

I en studie, med 219 mammor till 315 barn i åldern 3-13 år i studien, utvärderades olika insatser som olika mammor samt deras barn hade fått (Grip & Broberg 2013:13). I socialtjänsten kan kvinnor som upplevt våld från partner få hjälp att söka skydd, ha stödsamtal, få praktisk hjälp samt få stöd i sitt föräldraskap (Grip & Broberg 2013:15). Inom Individ- och familjeomsorgen (IFO) görs olika utredningar där barnets behov och trygghet har stått i centrum. Detta i enlighet med socialtjänstlagen (SoL). Mammorna kan få hjälp med tryggt boende, stöd i hemmet, kontaktfamilj eller kontaktperson. Om hemsituationen bedöms vara riskabel för barnet kan barnet placeras i familjehem eller annat, både enligt SoL och Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). I studien hade 23 mammor stöd av socialtjänsten. Mammorna fick även hjälp genom andra instanser (Grip & Broberg 2013:15). I slutet av studien hade 44% av mammornas psykiska ohälsa samt deras posttraumatiska stress minskats från en klinisk nivå till en icke klinisk nivå (Grip & Broberg 2013:41f). De hade även en ökad känsla av sammanhang. Resten av mammorna hade dock fortfarande höga symtom. Mammornas psykiska ohälsa, på en klinisk nivå, hade även den minskat från 70% till 27%. Det var med andra ord fler mammor som tillhör hur en normalgrupp kvinnor uppskattar sin psykiska ohälsa. Olika studier visar dessutom att 55% till 60% förbättras efter behandling och att 5% till 10% försämras efter behandling. Att en stor andel mammor hade fortsatt höga nivåer av psykisk ohälsa och trauma symtom visar att de insatser som erbjuds inte är tillräckliga (Grip & Broberg 2013:41f).

Många mammor som har levt med våld i nära relation har en hög grad av hjälplöshet i sitt föräldraskap (Grip & Broberg 2013:43f). Föräldraskapet behöver lyftas in i behandlingen för dessa kvinnor. Flera mamma behöver även ha fortsatt kontakt med förövaren då de har barn

ihop. Detta är ännu ett skäl till att föräldraaspekter ska ingå i behandling för mammor som har levt med våld från sin partner. Flera mammor försätts i en situation där de ska skydda sitt barn och underlätta för kontakt mellan barnet och pappan.

5. Teori

I detta avsnitt presenterar vi de teoretiska begrepp som används i denna studie. De teoretiska begrepp som har valts är roll, makt och skam. Vi har valt att använda oss av roll då rollen som mammor och kvinnor utan barn besitter kan i sin tur påverka deras ansvar. Vi kommer att använda oss av Goffmans (2015) teori som i stor utsträckning analyserar hur människor gör och hur de interagerar med varandra. Vi kommer i denna studien inte att undersöka interaktionen mellan människor utan istället betydelsen av rollerna som man har. Vi använder begreppet roll för att synliggöra detta.

Vidare har vi valt att använda oss av makt och skam som perspektiv då det kan vara två faktorer som påverkar relationen mellan den våldsutsatta kvinnan och socialsekreteraren. Relationen kan i sin tur påverka det ansvar som kvinnan har i ärendet. Alla relationer i socialt arbete präglas av någon form av makt. Maktförhållandet i vår uppsats kan urskiljas som maktfördelningen mellan socialsekreterare samt den våldsutsatta kvinnan, något som i sin tur kan påverka deras ansvar. Det intressanta är att se hur rollen, som mamma eller som kvinna utan barn, i ett våldsärendet påverkar maktbalansen. Skam är avslutningsvis något många våldsutsatta kvinnor upplever. Detta är något som antingen kan uppmärksammas i relationen mellan socialsekreterarna och kvinnorna eller så är det något som inte uppmärksammas. Om skam lyfts fram eller inte kan i sin tur påverka det ansvaret som mammor eller kvinnor utan barn besitter.

5.1 Roll

Vi använder oss av Goffmans dramaturgiska rollteori där roller uppstår av de sociala förväntningar som associeras med den sociala statusen som man själv tillhör (Goffman 2015:23f). Exempelvis rollen som mamma eller kvinna utan barn. Här fångas signaler upp från andra individer i en social interaktion. Här tar vi hänsyn kring hur andra tolkar oss och kan på så sätt styra förmedlingen av information till dem. Man vill skapa ett lämpligt intryck genom beteendet där man speglar de sociala förväntningar som finns på en. Goffman definierar begreppen interaktion, framträdanden, roll och social roll som hör samman (Goffman 2015:23f). Interaktion beskrivs som individens påverkan på varandras handlingar

och detta utförs i varandras närvaro. Framträdandet syftar till den aktiviteten när en viss aktör vid ett visst tillfälle skapar ett intryck hos en annan aktör. I framträdandet finns det redan fastställda handlingsmönster som i sin tur används för att skapa rutin eller den så kallade rollen. Ett socialt samband skapas vidare när aktörer spelar samma roll inför publiken vid flera olika tillfällen. Goffman beskriver vidare den sociala rollen samt insikten av skyldigheter och rättigheter som är knutna till den statusen som man har. Goffman beskriver vidare att man ska spela rollen man har för att övertyga publiken för att bli tagen på allvar. Publiken ska tro att individen besitter de egenskaper som rollen förväntas ha. Man ska helt enkelt vara den som man förväntas vara enligt rollen (Goffman 2015:23f). Med detta tillkommer även krav på att följa de rutiner som rollen besitter (Goffman 2015:35).

För att lyckas med detta använder individen sig av ett dramatiskt förverkligande (Goffman 2015:35f). Under interaktionen behöver individen förmedla sin roll och de egenskaper som medkommer med den. När individen gör detta för att förverkliga sin roll så blir de även utövare av den rollen som de förväntas att ha. Detta oavsett om rollen är fiktiv eller verklig. Ibland kan det vara svårt för individerna att förverkliga sin roll och rollen kan även göra att individen upplever olika dilemman. Exempelvis om en individ har en roll att vara uppmärksam så kan den förverkliga sin roll genom att se uppmärksam ut men då istället få svårt för att lyssna. Vidare så kan det även göra att vissa delar av individen inte synliggörs under interaktionen. Med andra ord att de delar som inte ingår i rollen för individerna synliggörs inte. Inför andra aktörer så kan istället dessa delar ingå. När det gäller grupper med roller så kan även en individ i en grupp ha vissa rutiner i vissa sammanhang men i andra sammanhang ha en annan roll med andra rutiner (Goffman 2015:35f).

5.2 Makt

Svein Aage Christoffersen skriver om maktutövning genom kompetens och kunskap (2017:111). Ordet makt associeras ofta vid negativa sammanhang men skribenten menar att makten inte alltid behöver vara negativ så länge socialsekreterare reflekterar kring den och inte glömmer bort klientens erfarenheter och kompetenser (ibid.). Detta kan tolkas som att socialarbetarens kunskap och kompetenser kan anses som ett verktyg för att utöva makt samt få tolkningsföreträde i olika ärenden. Samtidigt så sker det en makt överflyttning till klienten då denna har erfarenheter som socialarbetare är beroende av för att kunna genomföra sitt

arbete. Frågan här blir om denna maktöverflyttning och utbyte av erfarenheter och kompetenser leder till ett jämlikt förhållande mellan klient och professionell.

Många faktorer pekar åt att det inte blir ett jämlikt förhållande trots utbytet av kunskap och kompetens. Det som skiljer den professionella från amatören är att den professionella får betalt för sin insats och på så sätt gynnas, medan klienten inte gynnas på samma sätt (Topor och Borg 2008: 61). Samtidigt som den professionella får betalt för sin insats så tillkommer andra rättigheter, såsom tolkningsföreträde som ger den professionella rätten att sätta gränser och bestämma i större utsträckning. Trots denna obalans i makten mellan klient och professionell så går det att utföra ett välfungerande socialt arbete så länge socialsekreterare är medvetna om att maktobalansen finns och att de inte ska bidra till den mer än vad som är nödvändigt.

Vidare diskuteras även maktobalansen och dess konsekvenser i socialt arbete ytterligare (Jacobson och Martinell 2019:146f). Skribenterna förklarar att obalans i maktförhållanden återigen leder till ett tolkningsföreträde som gynnar socialarbetaren. Detta tolkningsföreträde innebär att den professionellas åsikter och bedömningar utvärderas i högre grad än klientens egna syn på situationen. Dessutom är det den professionellas bedömning som vidare leder till en eventuell insats till klienten. Enligt skribenterna så blir klientens perspektiv sekundär vilket kan skapa konflikter. Konflikterna uppstår om det den professionella och klienten inte ser problemet på samma sätt. För att undvika dessa konflikter och på så sätt uppnå ett mer jämlikt socialt arbete så behöver socialarbetarens tolkningsföreträde minska och ge mer utrymme för klientens perspektiv. Detta i sin tur kan leda till en minskad maktutövning och bättre hjälp samt insatser till klienten (Jacobson och Martinell 2019:146f).

5.3 Skam

Charles Horton Cooleys har en teori om att skam handlar om att betrakta sig själv från någon annans perspektiv och uppleva sig själv som negativ (Dahlgren & Starrin 2004:84f). Att reflektera kring sig själv genom föreställningen av andra människors bedömning av en, något som kallas spegeljaget. Självjaget ger en självkänsla som stolthet eller skam, något som gör att föreställningen av den andras bedömning är av stor vikt. Vi upplever exempelvis skam för att uppfattas som privata eller slutna vid närvaro av en öppen person. Vi framställer alltid en bild av hur andra människor förstår oss och delar sedan den bedömningen. Detta gör att en

människa kan välja att vara stolt över något som hen har gjort vid en persons närvaro men skämmas för en annan (Dahlgren & Starrin 2004:84f). Thomas Scheffs teori menar att skam och stolthet signalerar hur de sociala banden ser ut mellan människor (Dahlgren & Starrin 2004:93f). Skam signalerar otrygga band medan stolthet signalerar trygga band (ibid.).

Ett problem vid behandlingen av emotionen skam är att det är en känsla som ofta skymms undan i det moderna samhället, något som Helen Lynd har uppmärksammat (Dahlgren & Starrin 2004:87). Den som känner skam har en tendens att dra sig utan då det finns en känsla av att bli övergiven och avvisad. I och med dessa känslor finns det en risk att det är svårt att kommunicera om skam. Att samtala om skam kan på så sätt leda i två olika riktningar. Antingen så leder det till känslan av förnekelse från samhället, vilket gör att personen inte berättar om sina skamkänslor, eller så leder det till att personen erkänner skammen och förstår att det är en viktig del för att förstå sig själv (Dahlgren & Starrin 2004:87)

Avslutningsvis så finns det två olika former av skam; uppmärksammat och icke-uppmärksammat skam, något som Helen Lewis har utvecklat (Dahlgren & Starrin 2004:90f). Den icke-uppmärksammade skammen är skam som inte går att se eller som inte tydligt märks. Icke-uppmärksam skam består av smärtsamma känslor som personen själv inte upplever som skam. Personen identifierar istället skammen med andra känslor för att dölja den. Skammen som uppstår grundar sig i att personen känner sig negativt utvärderad av sig själv och förklarar hur skam kan vara närvarande utan att personen märker av den (Dahlgren & Starrin 2004:90f).

6. Metod

Denna studien har en kvalitativ metod, vilket gör hur enskilda individerna ser eller tolkar sin omgivning intressant (Bryman, 2018:61). Kvalitativa studier betraktar den sociala verkligheten som alltid förändras och har en konstruerande förmåga (Bryman, 2018:61). Denna studien undersöker våldsutsatta kvinnors ansvar, både som mamma och som kvinna utan barn. Vi vill undersöka denna sociala verkligheten på djupet och se hur den är konstruerad. Därför lämpar sig en kvalitativ undersökning.

6.1 Urval

Det finns flera olika urvalsmetoder, något som är ett samlingsbegrepp för de alla är målstyrt urval (Bryman:2018:495). Med ett målstyrt urval menas att urvalet är anpassat efter forskningens mål. Urvalet behöver därför uppfylla vissa kriterier för att kunna besvara forskningens syfte (Bryman 2018:498). I denna studien har sex socialsekreterare, som arbetar som utredare av våld i nära relationer, intervjuas. En av socialsekreterarna hade en kandidat som också var med under en av intervjuerna. Detta kan innebära att personen inte har tagit socionomexamen vid intervjutillfället samt att personen kanske inte har samma långa erfarenhet av att arbeta med kvinnor i våld i nära relationer. Vi har dock inte kunskap om personens arbetserfarenhet och bakgrund, vilket gör att detta inte går att anta.

Vi har valt att hålla socialsekreterarna anonyma och har därför gett dem följande fiktiva namn: Ellen, Astrid, Saga, Maria, Ester och Josefin. Marias kandidat kallar vi för Petronella.

Eftersom studiens syfte är att undersöka vilket ansvar våldsutsatta kvinnor har så passade det bra att intervjua socialsekreterare då de ofta möter dessa kvinnor, utreder dem samt erbjuder dem insatser. Detta har varit bestämt från början vilket gör det till ett fastställt strategiskt urval (Bryman 2018:498). Socialsekreterarna som har deltagit i studien har kontaktas av oss på mail eller telefon. Vi har hört av oss till olika kommuner i Skåne, oftast har vi ringt in till deras reception och att de i sin tur har hänvisat oss vidare. Vi har haft intervjuer med socialsekreterare från fem olika kommuner i Skåne. För att besvara studiens forskningsfrågor har vi intervjuat flera socialsekreterare. Alltså är det forskningsfrågorna som har styrt urvalet (Bryman 2018:498). Vårt aktiva val av intervjupersoner är något som har gynnat vårt mål, att besvara studiens frågeställningar, vilket gör det till ett målstyrt urval.

6.2 Intervju

Kvalitativa intervjuer har valts på grund av dess flexibilitet. Kvalitativa intervjuer fokuserar på intervjupersonernas egna uppfattningar och synsätt (Bryman, 2018:561f). Det är fördelaktigt att tillåta intervjun att svänga i olika riktningar i en kvalitativ intervju. Detta då det ger kunskap om vad intervjupersonerna uppfattar som viktigt eller relevant. Det är bra att skapa en intervjuguide med frågor i förväg men det är förväntat att intervjupersonerna avviker från den. Det är exempelvis viktigt att ställa följdfrågor på det intervjupersonerna berättar, vilket inte går att förbereda genom en intervjuguide. Detta gör att flexibiliteten

skapas för att kunna undersöka komplexitet och detaljer. (Bryman, 2018:561f). I denna studien är intervjuerna semistrukturerade. En semistrukturerad intervju innebär att forskaren har teman som ska belysas i intervjun, genom olika förberedda frågor men att forskaren även kan ställa frågor som inte ingår i de förberedda frågorna (Bryman, 2018:563). Detta för att anknyta till det intervjupersonen säger och för att tolka vad intervjupersonerna uppfattar som viktigt för att förstå mönster och/ eller beteenden (ibid.).

I denna studien har sex stycken socialsekreterare intervjuas samt en socionomkandidat. Här har deras uppfattningar och synsätt på kvinnors ansvar i våldsärenden undersökts. Vi har skapat en intervjuguide men under intervjuerna har fler frågor ställts kring det som socialsekreterarna själva har tagit upp. Detta för att få en bild av socialsekreterarnas syn på vad som är relevant och viktigt samt så att vi själva inte styr materialet. Det har gjort att socialsekreterarnas perspektiv har lyfts fram genom intervjuerna. I och med att intervjuerna är semistrukturerade har de även fokuserat på det vi från början har uppmärksammat och som vi anser är viktigt att belysa, detta genom vår intervjuguide. På grund av flexibiliteten har vi även gett utrymmen för fler teman som har uppmärksammats under intervjuerna. Vi har valt att ha intervjuerna fysiskt på socialsekreterarnas arbetsplats då vår förhoppning var att det skulle vara en bekväm miljö för intervjupersonerna att bli intervjuade i. Vi har haft en intervju digitalt då det inte fanns möjlighet till att hålla en fysisk intervju, där kunde se en viss skillnad. Det kändes bekvämt och tillit kunde byggas men inte på samma sätt som vid ett fysiskt möte. Trots detta gick intervjun bra och vi fick ut relevant information. Däremot så var det svårare att visa med kroppsspråk att man lyssnade och var intresserad när mötet skedde online, vilket intervjupersonen kanske kunde känna av. Det försvårar för oss också att reagera och ställa följdfrågor online då det finns en risk för att avbryta.

Att ha intervjuerna fysiskt var ett aktivt val då vi ansåg att det kunde hjälpa med tilliten och relationsbyggandet under intervjun. Trots att det var ett aktivt val att ha intervjuerna fysiskt på socialsekreterarnas arbetsplats så har vi även erbjudit andra möjliga lösningar. Exempelvis har vi erbjudit att hålla intervjuerna på socialhögskolan om det var något som någon hade föredragit, dock har ingen valt detta. Hur långa intervjuer vi har haft har varierat. Vi har försökt att hålla intervjuerna runt 45 minuter till 60 minuter. Längden har dock varierat beroende på vad socialsekreterarna själva har berättat. Intervjuerna har därför i praktiken varit mellan 30 minuter till 60 minuter långa.

Vi har vidare tänkt på om vår roll har påverkat intervjuerna, och kommit fram till att det inte finns faktorer som pekar åt det hållet. Eftersom vi är studenter på lunds universitet så kommer vi från en neutral utgångspunkt. Att vi kommer som studenter från ett universitet gör att vår roll inte har samma inverkan på intervjupersonen som om vi exempelvis hade varit representanter av kvinnor som har upplevt våld. Slutligen har det även funnits tankar om känsligheten av ämnet. För att undvika det i så stor omfattning som möjligt så har vi valt att intervjua socialsekreterare som arbetar med våldsutsatta kvinnor och inte kvinnorna i sig. Detta minskar känsligheten för ämnet. Däremot har vi inte kunskap om socialsekreterarens egna erfarenheter kring ämnet men eftersom de pratar om sättet de arbetar med kvinnor som har dessa upplevelser så skapar det en viss distans. Detta minskar även känsligheten under intervjuens gång.

6.3 Vinjett

Vi har valt att använda oss av metoden vinjett (Riley, Critchlow, Birkenstock et al 2021:283). En vinjett är en kort berättande historia som är fiktiv. Här målas en fiktiv person i en viss kontext för att sedan användas i exempelvis en studie. Denna vinjetten ges till intervjupersonen för att denne vidare ska kunna resonera kring situationen utifrån vinjetten. I en kvalitativ studie som denna kommer vinjetten att utformas med öppna frågor och ge utrymme för egna funderingar och reflektioner (Riley, Critchlow, Birkenstock et al 2021:283).

Vi har valt att använda oss av två vinjetter. Båda vinjetterna är fiktiva och är skrivna av oss. Båda vinjetterna porträtterar en våldssituation där den enda skillnaden mellan vinjetterna är att den ena vinjetten är kvinnan mamma. För att konstruera vinjetten läste vi andra vinjetter för att få en inblick i både hur man ska skriva samt använda sig av vinjetter. Målet med denna vinjetten var att den skulle vara kort och bred så socialsekreterarna hade ett stort utrymme att reflektera och diskutera olika krav, roller, känslor och mera.

Vi läste upp vinjetten där kvinnan inte har barn för hälften av intervjupersonerna och vinjetten där kvinnan är mamma för den andra hälften. Vinjetterna var skilda för att vi skulle kunna jämföra mammor och kvinnor utan barn utifrån de svaren vi fick under intervjuerna. Efter allmän diskussion om vinjetterna så ställdes det frågor kring dem samt andra frågor som

berörde ämnet. Frågorna som vi ställde var öppna för att låta intervjupersonen styra riktningen av intervjun. Under intervjuerna gjorde socialsekreterare jämförelser mellan mammor och kvinnor utan barn utan att frågor ställdes kring det, något vi återkommer till i analysen. I slutet av varje intervju ställde vi frågor om hur ärende med en mamma ser ut till de som fick vinjetten med en kvinna utan barn och vice versa. Detta för att få fram ytterligare jämförelser, något som har använts i vår analys. Att vi hade skilda vinjetter hade från början ett syfte, att få en skild diskussion som vi sedan kunde jämföra, men användes sedan inte. Istället har vi analyserat de svar som varje socialsekreterare har sagt både om mammor och om kvinnor utan barn.

Fördelen med att använda sig av en vinjett är man kan skapa ett scenario där intervjupersonen får chansen att uttrycka sig utifrån den påhittade historien. Detta skapar en viss distans, till skillnad om intervjupersonerna hade utgått från egna erfarenheter, och är fördelaktigt vid känsliga ämnen (Riley, Critchlow, Birkenstock et al 2021:283). Detta märkte vi under våra intervjuer. Vinjett som metod säkerställer en trygghet hos intervjupersonerna, då de inte behövde prata om sina klienter utan att vi kunde måla upp en fiktiv berättelse. Det är bra metod där intervjupersonerna kan diskutera fritt utan att behöva tänka på brytande av sekretess. Vi märkte även fler fördelar med att använda oss av vinjetter vid utförandet av intervjuerna. Genom att i början av intervjuerna använda en vinjett så kom vi snabbt in i ämnet och det blev ett bra fokus redan från start. Vi tror att det hade blivit svårare att få detta fokuset redan i början av intervjuerna utan vinjetterna. Nackdelen med vinjetter är att de är tidskrävande för forskarens och förhållandevis svårt att konstruera en vinjett som är anpassat efter ens syfte (Riley, Critchlow, Birkenstock et al 2021:283). På sätt och vis var det tidskrävande att konstruera vinjetterna men samtidigt vägde fördelen av vinjetten upp för den tiden som man spenderade på att konstruera den.

6.4 Analysprocessen

Vi har i analysarbetet arbetat enligt sortera, reducera och argumentera (Rennstam, Wästerfors, 2015). Vid sortering delar forskaren upp sitt material efter innehållet (Rennstam, Wästerfors, 2015:69f). Det innehåll som återkommer ska forskaren även uppmärksamma. Det går nästan aldrig att reflektera kring en sortering utan det ska tvärtom göras. Genom sorteringen ska vad som har kommit fram under metoden framgå och hur det har kommit fram (Rennstam, Wästerfors, 2015:69f). Vår första sortering av vårt material resulterade i åtta olika kategorier;

barn, utan barn, föräldraansvar, bedömning av stöd, ambivalens, skam, vad kvinnan kan göra själv och socialtjänstens roll. Dessa koder framkom av att det var något som flera socialsekreterarna hade sagt. Nästa steg i processen är att reducera, vilket innebär att forskaren väljer bland olika kategorier samt tar bort delar i dem (Rennstam, Wästerfors, 2015:103f). Vid redueringen valde vi att ta bort kategorin ambivalens, bedömning av stöd och socialtjänstens roll, eftersom de låg alltför långt utanför studiens syfte. Vi ville även smalna av studien för att kunna analysera mer på djupet. Vi fokuserade därför istället på mammor och kvinnor utan barns ansvar samt roll. Detta då vi tidigare hade uppmärksammat en kunskapslucka om detta. Vi kortade även ner föräldraansvar och gjorde det som en underkategori till vad kvinnan själv kan göra. Alla kategorier lästes igenom och vi valde ut vilka poänger som var relevanta för studien.

Slutligen ska forskaren argumentera där forskaren kan ta över de perspektiv och begrepp som har framkommit, ge nya nyanser till dem, komplettera dem, invända mot dem eller forma egna motsvarigheter (Rennstam, Wästerfors, 2015:137f). Varje empiriskt resultat bör argumenteras fram och på så sätt bli teoretiskt. På detta sättet framkommer ny kunskap och nya vetenskapliga poänger. För att argumentera om sin empiri går det att använda en stilistisk modell. Först presenteras poängen, det vill säga vad forskaren vill visa. Sedan görs en orientering, där forskaren introducerat olika empiriska utdrag som ska användas. Sedan presenteras det emiska utdraget. Slutligen görs en analytisk kommentar, det vill säga att forskaren utvecklar poängen med hjälp av utdraget (Rennstam, Wästerfors, 2015:137f). I denna studien har vi använt oss av en stilistisk modell för att argumentera kring vårt empiriska resultat.

6.5 Metodens tillförlitlighet

För att kunna styrka metoden samt dess tillförlitlighet så behöver man diskutera metodens pålitlighet. Detta gör man via en bedömning av tillförlitlighet (Bryman, 2018:467). Diskussionen om tillförlitligheten kommer att bestå av följande delar; trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och en möjlighet att kunna styrka och konfirmera.

6.5.1 Trovärdighet

För att studien ska bedömas som trovärdig så ska den ha gjorts i enlighet med de regler som existerar (Bryman, 2018:467). Intervjupersonerna ska först och främst bli informerade om

studiens syfte (ibid.). Detta är något som de har blivit först av vårt informationsbrev och sedan under intervjuerna. Intervjupersonerna ska även kunna styrka att deras uppfattningar har tolkats på rätt sätt (Bryman, 2018:467). Vi har gett alla socialsekreterarna möjligheten att få intervjuans anteckningar skickade till sig. Detta har gett dem möjligheten att läsa igenom anteckningarna vilket har gjort att personerna har kunnat komma med synpunkter på det. På så vis uppnås respondentvalidering (Bryman, 2018:467). Genom att göra denna respondentvalidering så finns det utrymme för att kunna upptäcka eventuella brister i tolkningen av materialet (ibid.). Det var bland annat en som hade en synpunkt kring en av våra anteckningar och ville att vi skulle förtydliga en sak och det gjorde vi efter socialsekreterarens önskemål. Trovärdigheten ökar ytterligare då det finns mindre utrymme för feltolkningar. Här minskas även sannolikheten för fria tolkningar då intervjupersonens perspektiv träder fram och de kan styrka det som de själva har sagt och menar.

6.5.2 Överförbarhet

Överförbarhet handlar om att hitta djup i studien snarare än bredd (Bryman 2018:468). I överförbarheten så studeras olika perspektiv inom den sociala verkligheten med målsättningen att se det meningsfulla samt unika i just den angivna situationen. Det är också viktigt att förstå innebörden av just den situationen. I detta avsnitt behövs täta beskrivningar med många detaljer. En nivå av utfyllning behövs också för att materialet ska anses vara överförbart. En tät beskrivning ger men bra grund för att kunna avgöra överförbarheten av resultaten till en annan typ av miljö och kontext (Bryman 2018:468). För att uppnå en överförbarhet i denna studie har det lagts en stor vikt vid detaljer samt en tät beskrivning av socialtjänstens uppfattningar på kvinnornas ansvar. Det finns en noggrannhet i tolkningen samt utformningen av materialet för att få med alla viktiga delar och öka överförbarheten och i sin tur tillförlitligheten.

6.5.3 Pålitlighet

För att kunna betrakta en studie som pålitlig så behöver man redovisa alla faser som ingår i studien (Bryman, 2018:468). Olika faser som ska redovisas för är exempelvis val av intervjupersoner, beslut gällande analysen samt de forskningsfrågor som man har (ibid.). I denna studien finns det en noggrann redovisning av alla moment i forskningsprocessen, just för att öka samt säkerställa pålitligheten. Vidare ska en studie ha en granskare som kan undersöka kvaliteten i alla faser samt värdera valet i de olika delarna (Bryman, 2018:468).

Granskarens uppgift är även att bedöma huruvida de teoretiska slutsatserna stämmer överens med studiens omfång (ibid.). Vidare ökas även pålitligheten genom att alla delar av studien granskas av examinator och kommentator.

6.5.4 Möjlighet att kunna styrka och konfirmera

För att kunna styrka och konfirmera forskningen behöver man förutsätta att forskaren har agerat i god tro. Att agera i god tro innebär att forskaren inte medvetet har påverkat materialet med egna värderingar och i sin tur färgat slutsatsen med dessa värderingar (Bryman 2018:470). För att styrka materialet och agera i god tro har vi haft en diskussion kring värderingar och hur dessa kan påverka materialet. Medvetenheten kring hur vi som forskare kan påverka vårt material underlättas vid framställningen av materialet. Det har gjort att vi har varit medvetna när intervjufrågor är värderande eller ledande, något vi har försökt att undvika. Vi har försökt att visa en öppenhet kring olika utfall och inte i förväg bestämma oss för ett enskilt utfall. Att hålla frågorna i intervjun öppna och vara beredd på att intervjun kan ta en annan riktning än den förväntade och anpassa sig efter detta har varit viktigt i genomförandet av vår undersökning. För att uppnå en så stor öppenhet som möjligt är det bra att vara påläst kring ämnet men också visa nyfikenhet kring både saker som man känner till sedan innan och saker som är främmande. Detta har vi försökt att göra i våra intervjuer. Saker som kan verka uppenbara är inte alltid det och de vi intervjuar har bidragit med nya perspektiv och frågor. Detta har fått fram deras syn på problematiken samt gjort att studien inte drar åt endast ett håll.

6.6 Forskningsetiska principer

Det finns fyra olika krav och åtta regler som rekommenderas att användas i forskning (Eldén, 2020:30). Det första kravet är informationskravet som innebär att forskarens ska informera intervjupersonerna om forskningens syfte, något som beskrivs tidigare (ibid.). Den första regeln går ut på att forskaren ska informera intervjupersonen om studien och vad en medverkan i den innebär, något som har beskrivits i informationsbrevet (Eldén, 2020:30). Vi har skrivit att vi kontaktar socialsekreterare då de kommer i kontakt med dessa kvinnor och har en stödjande roll till dem. Vi har även skrivit att vi vill få en ökad förståelse kring kvinnornas situation och berättat hur intervjuerna kommer att gå till, det vill säga plats, tid och behandling av informationen vi får ut. De ska även få veta att deras medverkan är frivillig och att de har rätt att avbryta sin medverkan (Eldén, 2020:30). Vi har även skrivit att

deras medverkan är frivillig och att den kan avbrytas. När vi sedan har träffat socialsekreterarna så har vi igen berättat om vår studie, vilka vi är och vad deras roll är.

Det andra kravet är samtyckeskrevet och med det får intervjupersonerna rätten att själva bestämma över deras deltagande (Eldén, 2020:30). Den andra regeln innebär att forskaren ska inhämta intervjupersonens samtycke (ibid.) Studiens intervjupersoner har alla samtyckt till att medverka i studien och de vet villkoren av att medverka, som nämnt ovan. Det går vidare att inhämta samtycke på flera olika sätt. Ett sätt är genom att ha ett samtyckesformulär (Bryman 2018:186). Dock kan respondenter vara mindre villiga att delta i en studie om de ombeds att skriva på ett skriftligt samtycke. Därav kan det vara fördelaktigt att be respondenterna att ge ett verbalt samtycke istället för ett skriftligt (Bryman 2018:186). Därav har vi valt att spela in respondenterna verbala samtycke i samband med studien. Detta har fungerat bra.

Den tredje regeln innebär att intervjupersonen själv ska ha rätt att bestämma om det som berör deras medverkan (Eldén, 2020:30). De ska ha rätt att bestämma hur länge de ska medverka och på vilka villkor. De ska även kunna avbryta sin medverkan utan att få negativa följder av det. De ska inte utsättas för exempelvis påtryckningar vid sitt beslut att inte medverka, vilket är den fjärde regeln (Eldén, 2020:30). I denna studien har vi skrivit i vårt informationsbrev att vi är flexibla med hur intervjun ska utformas. Socialsekreterarna har därför haft möjlighet att välja plats, tid och datum för intervjuerna.

Det tredje kravet är konfidentialitetskravet (Eldén, 2020,30f). Konfidentialitetskravet innebär att de uppgifter som samlas in under metoden ska behandlas med säkerhet så att utomstående inte kan ta del informationen. Den femte regeln innebär att forskare som använder etiskt känsliga uppgifter om individer bör skriva på en förpliktelse om tystnadsplikt om uppgifterna. Den sjätte regeln handlar om att uppgifter om enskilda som gör att de går att identifieras ska antecknas och sedan avrapporteras så att de inte längre går att identifiera (Eldén, 2020:30f). Vi har i denna studien antecknat våra intervjuer och förvarat anteckningarna säkert så att utomstående inte kan ta del av materialet. De enda som tar del av vårt material är vi som genomför studien och vår handledare. Vi har, vid studiens avslut, raderat dessa uppgifter. I studien har vi inte fått uppgifter om individer som kan identifieras. Om detta hade inträffat så hade vi avidentifierat dessa för att hålla dem anonyma.

Det fjärde kravet är nyttjandekravet vilket innebär att de uppgifter som samlas in från intervjuerna ska användas endast för studien (Eldén, 2020:31). Den sjunde regeln innebär att uppgifter om individer inte får användas för andra syften än forskningsändamål (ibid.). De uppgifter som har samlats in i denna studien har endast används i denna studien för att besvara studiens syfte och frågeställningar. Uppgifterna får inte heller användas på ett sätt så att det kan påverka intervjupersonerna (Eldén, 2020:31). Vi har valt att hålla våra intervjupersoner anonyma i studien för att de ska känna sig bekväma med att berätta om deras arbete utan att det kan få eventuella konsekvenser på deras arbetsplats. Detta är något som vi har berättat för våra intervjupersoner innan intervjun med dem.

6.7 Forskningsetiska överväganden

Ibland finns det konflikter mellan det etiska önskvärda och det som är möjligt inom praktiken. I vår studie berörs ett känsligt ämne då det handlar om våld samt om de som har blivit berörda av våldet. Därav har det varit mycket diskussioner kring hur man hanterar detta på ett korrekt sätt. Det kan anses vara oetiskt att utföra forskning som innebär risker, där bland annat forskning som rör utsatta grupper, känsliga ämnen samt psykologisk stress och oro för de som deltar (Bryman 2018:185). Alltså bör forskning övervägas om den medför risker som är större än minimala. Den forskningen som vi bedriver är av känslig karaktär och därav krävs det en stor medvetenhet och försiktighet från vår sida. För att undvika oro och stress för de utsatta grupperna, i detta fall kvinnor som har utsatts för våld, har vi valt att intervjua personer som inte själva har upplevt våldet men som arbetar med målgruppen.

I detta fall kom vi fram till att socialsekreterare har en erfarenhet av att jobba med dessa kvinnor och att genom att intervjua dem istället för kvinnorna kan vi minska de påfrestningarna som kommer i samband med studien. Här kan man argumentera för att studien blir mer etiskt korrekt samtidigt som studiens syfte fortfarande uppnås. Om kvinnorna själva hade intervjuats hade deras perspektiv uppmärksammats. Syftet hade på så sätt förblivit likartat men då empirin inhämtats från en annan källa har de kunnat ge andra resultat. Vi har försökt att forska om kvinnors utsatthet med en stor respekt och medvetenhet om deras situation.

7. Resultat och analys

Inledningsvis har vi samlat citat utifrån sex intervjuer med socialsekreterare och utifrån det insamlade materialet har vi kodat. Kodningen bestod av att särskilja citat som var relevanta för vår studie och sedan att leta mönster, likheter samt skillnader mellan citaten. Dessa citat och koder kommer nedan att presenteras och analyseras.

7.1 Hur våldsärenden påverkas om kvinnan är mamma

Gällande frågan hur ett våldsärende påverkas om en kvinna är mamma eller inte framkom olika svar från socialsekreterarna. Vissa svarade att om en kvinna är mamma så påverkar det inte den typen av stöd som socialtjänsten erbjuder. Alltså menade de att samma samma typ av stöd erbjuds till kvinnor oavsett om de är mamma eller inte. Andra svarade att det finns en viss skillnad i ärenden om kvinnan är mamma eller inte och att mammor i större utsträckning erbjuds stöd och insatser. Slutligen berättade även dessa socialsekreterare att mammor oftare är utsatta och att de därav är berättigade detta extra stöd från socialtjänsten. Nedan beskrivs dessa förhållningssätt.

7.1.1 Mammor och kvinnor utan barn har samma roll

Ett uttalat förhållningssätt var att socialsekreterare behandlade alla kvinnor likadant och att de fick samma typ av stöd oavsett om de var mammor eller inte.

Allt ser likadant ut. Vi ska inte göra någon skillnad om du har barn eller inte. Så att vi erbjuder alltid samma insatser oberoende på om du har barn eller inte.

- Intervju, Maria, socialsekreterare

Socialsekreterarna uttrycker att om en kvinna är mamma så påverkar inte det stöd som kvinnor kan få via socialtjänsten och att kvinnor utan barn kan få lika mycket stöd. Med detta citat kan man se att det finns en vilja att erbjuda våldsutsatta kvinnor samma typ av insatser och att valet att bilda en familj inte ska vara avgörande vid valet av insats. När socialsekreterarna menar att det inte är någon skillnad i ärenden med mammor eller kvinnor utan barn så kan det kopplas till den rollen som mammor och kvinnor utan barn har (Goffman 2015:23). I och med att det inte görs någon skillnad i vad dessa kvinnor har för rättigheter till stöd så kan det betyda att socialsekreterarna bedömer att de har samma roll, något som i sin tur påverkar deras rutiner och krav (ibid.). I och med att socialsekreterarna har samma

förväntningar på kvinnorna, oavsett om de är mamma eller inte, så kommer de att utöva rollen på samma sätt (Goffman 2015:35f). Detta kan göra att de upplever samma problem samt att samma delar av deras problematik synliggörs under interaktionen med socialarbetaren (ibid.).

Om mammor och kvinnor utan barn har samma roll kan i sin tur påverka deras interaktion med socialsekreteraren (Goffman 2015:35f). Detta då mammor och kvinnor utan barn kommer att försöka förverkliga sin roll, detta oavsett om rollen stämmer överens med kvinnorna själva. Om rollen inte stämmer överens med kvinnorna själva så kan det bli svårare för dem att agera i sin roll och det kan uppkomma olika dilemman om hur de ska agera i olika situationer. Om kvinnorna inte stämmer överens med sin roll och de rutiner som medkommer den så kan det göra att deras egna situation inte synliggörs under interaktionen med socialsekreteraren. Dessa roller tillsätts även en grupp, gruppen mammor och gruppen kvinnor utan barn, något som kan göra att individen i sig inte synliggörs. Kvinnan kan känna att hon hör hemma i den roll som hon ha tillskrivits men utanför den rollen och utanför interaktionen med socialsekreteraren så finns även andra rutiner för henne. Dessa synliggörs inte på samma sätt vid framförandet av rollen som mamma eller rollen som kvinna utan barn (Goffman 2015:35f).

7.1.2 Mammor har en annan roll

Den andra aspekten syftar på att mammor erbjuds mer stöd. I detta menar socialsekreterarna att det är skillnad i insatser om kvinnan är mamma eller inte.

Kvinnan får stöd på boende via samtal, där de inte bara är fokus på barn. Dock får man mer stöd när man har barn, kvinnan har mer stöd.

- Intervju, Ellen, socialsekreterare

Här säger socialsekreterarna att socialtjänsten erbjuder mammor mer stöd än kvinnor som inte har barn. Exempel på stöd som brukar erbjudas till mammor är individuella krissamtal eller strukturerad gruppbehandling för mammor och barn (Grip, Broberg, Almqvist 2010:19). Det intressanta här är också att samtalen som erbjuds mamman inte endast är fokuserade på barnen enligt socialsekreterare. De menar att även kvinnorna får mer stöd. Rollen som mamma tycks alltså spela roll för det stöd som de våldsutsatta kvinnorna får. När

socialsekreterarna säger att det är skillnad i ett ärende om en är mamma eller inte så kan det förstås utifrån att kvinnor som är mammor har en annan roll (Goffman 2015:23). Om mammor har en annan roll, enligt socialsekreterarna, än vad kvinnor utan barn har så har de även olika skyldigheter och rättigheter, något som i sin tur gör att mammor kan erbjudas mer stöd än kvinnor utan barn (ibid.). Det kan även göra att kvinnorna har olika förväntningar på sig och får olika krav att följa från socialsekreteraren (Goffman 2015:35f). Detta gör att det finns en större chans att mammor och kvinnor utan barn framställer sig som olika, detta även om de ibland inte är det (ibid.). Vidare har det även framgått från socialsekreterarna att kvinnor utan barn hänvisas till nätverket i större grad än mammor.

Man vänder sig i första hand till nätverket här, om det blir skyddat boende så blir det sällan kollektivt skyddat boende.

- Intervju, Ellen, socialsekreterare

Här menar socialsekreterarna att kvinnor utan barn i första hand blir hänvisade till nätverket, något som mammor inte blir. Detta är återigen kopplat till rollen som mamma samt rollen som kvinna utan barn (Goffman 2015:23). Om rollerna skiljer sig, enligt socialsekreterarna, så kan det påverka deras rättigheter och skyldigheter något som i sin tur är kopplat till det stödet som kvinnorna hänvisas till eller får (ibid.). Att mammor erbjuds mer stöd menar socialsekreterarna beror på att mammor är mer utsatta och därav försvaras deras rätt till mer stöd.

Kvinnor med barn blir mer utsatta då mannen letar genom barnen, alltså blir dessa svårare att skydda. Det är lättare att skydda en ensam kvinna än en kvinna med barn.

- Intervju, Ellen, socialsekreterare

Här menar socialsekreterarna att våld sker i större utsträckning om kvinnan är mamma och att mammor är svårare att skydda än kvinnor utan barn, då mannen ofta letar via barnen. Vad följderna blir av att mammor i större utsträckning är svåra att skydda har inte framgått. En följd kan vara att mammor erbjuds mer stöd. Att socialsekreterare förväntar sig att mammor i större utsträckning behöver stöd och skydd så kanske de även erbjuder dem mer stöd. Om socialsekreterarna erbjuder mammor mer stöd kan det bero på att socialsekreterarna har makten att bestämma över stöd och insatser (Jacobson och Martinell 2019:146f).

Socialarbetarens tolkningsföreträdare går i så fall före kvinnornas egna syn på sin situation samt så är det den professionellas bedömning som i sin tur leder till en insats, snarare än kvinnornas egen önskan och bedömning (ibid.). Detta är individbaserat och det är flera faktorer som spelar roll. Dessa faktorer återkommer vi till i nästa avsnitt som behandlar kvinnors respektive socialsekreterares makt i bedömningen.

Ytterligare en möjlig anledning till att mammor anses mer utsatta och i sin tur erbjuds mer stöd kan vara att mammor behöver ha någon form av kontakt med pappan genom umgänge med barnen. Grip, Broberg, Almqvist (2010:15f) skriver att mammor behöver ha kontakt med barnens pappa, och att denna kontakten är något som kan göra att våldet till mamman kan fortsätta trots separation (ibid.). Detta kan också vara en anledning till att mammor kan erbjudas mer stöd från socialtjänsten. Socialsekreterarna i vår studie konstaterar även att mammor oftare söker hjälp, om inte för sin egen skull, för barnens skull.

Ofta utreder man barnets situation i ärendet då föräldrarna kanske söker hjälp i större utsträckning om barn är inblandade. Dessa mammor söker för deras barn skull ofta för att ta sig ur situationen.

- Intervju, Saga, socialsekreterare

Socialsekreterarna menar att mammor är mer motiverade att söka hjälp kring sin våldsutsatthet på grund av deras barn, något som gör barnen till en drivande faktor. Detta går vidare att koppla till roller (Goffman 2015:23). Om mammor har en skyldighet att söka hjälp för deras barns skull så påverkar det i sin tur mammornas roll. Det kan göra att mammor har en annan roll än vad kvinnor utan barn har (Goffman 2015:23). Om mammor och kvinnor utan barn inte har samma roll kan i sin tur påverka deras interaktion med socialsekreteraren och de ansvar som de har (Goffman 2015:35f) Detta då kvinnorna försöker att förverkliga sin roll, oavsett om den stämmer överens med kvinnorna själva eller inte. Om de inte är överens med den rollen som de blir tillskrivna så kan det vara svårare för dem att förverkliga den. Det kan även göra att de upplever olika dilemman i sin roll där de inte vet hur de ska agera. Oavsett om kvinnorna stämmer överens med sin roll eller inte så kan det göra att alla viktiga delar av individen inte synliggörs. Det vill säga de delar som rollen inte tillskriver. I med att rollen som mamma och rollen som kvinna utan barn är en grupproll så kan det finnas

andra rutiner för individen i sig som inte synliggörs på samma sätt vid framförandet av rollen (Goffman 2015:35f).

7.2 Kvinnornas ansvar

Under intervjuerna har det framkommit två skilda meningar i vad socialsekreterarna ställer för ansvar på mammor och på kvinnor utan barn. Vissa socialsekreterarna menar att det finns krav och vissa menar att det inte finns krav på kvinnorna. De socialsekreterare som har beskrivit att de finns ansvar som ställs på kvinnorna, som mamma eller kvinna utan barn, har beskrivit olika typer av krav. Det finns tre olika former av ansvar som har uppmärksammats genom resultatet av studien: praktiskt ansvar, ansvar till relationen med socialarbetaren och föräldraansvar. Detta avsnittet kommer belysa ansvaren som ställs på alla kvinnor och hur de förekommer i samband med relationen till socialsekreteraren. Detta rör både mammor och kvinnor utan barn, förutom avsnittet kring föräldraansvar som endast behandlar ansvaret på mammor. De socialsekreterare som har beskrivit att kvinnorna inte har ansvar anser att de själva som professionella har ansvaret istället. Där har det framkommit att socialsekreterarna har ansvar att informera och ansvar i att stötta upp mammorna i sitt föräldraskap.

7.2.1 Praktiskt ansvar

Socialsekreterare säger att kvinnorna behöver söka bostad, söka nytt arbete, ta hand om sin ekonomiska situation och medverka i det stödet som erbjuds.

Tänker långsiktigt att hon ställer sig i bostadskön om hon inte redan har gjort det. För även om vi skulle skyddsplacering så är det tillfälligt så på lång sikt behöver hon ju ett eget boende för att inte riskera att hon går tillbaka till honom för att där fanns det i alla fall en bostad. Tänker att det är en viktig del. Kanske sjukskriva sig från arbetet.

- Intervju, Astrid, socialsekreterare

Det är även viktigt att vilja medverka och följa sin vårdplan för att få ett bra stöd.

Medverka till det som erbjuds skulle jag säga, inte alla som har lust med det. Man borde följa sin vårdplan.

- Intervju, Ester, socialsekreterare

Socialsekreterarna säger att det finns praktiska saker som de rekommenderar att kvinnorna gör för att minska risken till att de går tillbaka till en våldsam relation. Kvinnorna har praktiskt ansvar i form av att söka bostad, ta hand om sin ekonomi, söka nytt arbete och att de behöver medverka i det stödet som erbjuds. Det har inte framkommit vad det kan bero på att socialsekreterarna anser att kvinnorna bör ha detta praktiska ansvar, men det kan vara för att socialsekreterarna har makten i relationen. Socialsekreterarna är de som har kunskapen om vad kvinnor brukar behöva göra praktiskt för att komma från sin våldsutsatta situation (Christoffersen 2017:111). Detta då de har mött flera kvinnor i liknande situationer. Om socialsekreterarna skulle vilja utjämna maktskillnaderna i relation till kvinnorna, så kan kvinnornas kunskap om vad de har för praktiskt ansvar lyftas (Jacobson och Martinell 2019:146f). Det vill säga att kvinnorna själva berättar vad de anser att de bör ha för praktiskt ansvar. Dock är det praktiskt råd och uppmaningar som socialsekreterarna ger till kvinnorna och inte något som hon behöver göra.

7.2.2 Ansvar för relationen till socialsekreteraren

Flera socialsekreterare har under intervjuerna berättat att det är viktigt att kvinnorna är transparenta mot socialsekreterarna.

Ja, man vill gärna ha transparens och ärlighet. Att det hon säger är sant. Då är det lättare för oss att göra rätt bedömning. Istället för att det kommer fram saker i efterhand eller utredningens gång som har gjort att man har velat göra en annan bedömning. Men det är ju så svårt, det är ju väldigt underrapporterat när man ringer och berättar. Man skrapar bara lite på ytan. Jag vet också att allt hon säger är bara en liten del av det.

- Intervju, Astrid, socialsekreterare

Med andra ord menar socialsekreterarna att det är viktigt med transparens och ärlighet. Det finns även en förståelse från socialsekreterarna att det är vanligt att kvinnorna endast berättar en liten del av sin situation men det är trots allt ett ansvar som kvinnorna har. Ansvar att vara transparenta och ärliga för att socialsekreterarna ska kunna göra rätt bedömning. Varför kvinnorna har detta ansvar vet vi inte men det kan vara för att kvinnorna har makten i denna situationen i relation till socialsekreterarna. Kvinnor har makt i denna situation i form av information och kunskap som socialsekreterare behöver för att genomföra sitt arbete

(Christoffersen 2017:111). Därav anser socialsekreterare att kvinnor behöver vara transparenta med den informationen som de besitter så att maktförhållandet jämnas ut i och för att de ska kunna hjälpa kvinnorna i ärendet.

7.2.3 Föräldraansvar

Slutligen menar flera av socialsekreterarna att det finns mer ansvar på mammor, utifrån deras roll som mamma. Ofta kommer kraven från barnutredare.

Det är inte vi som ställer kraven, utifrån vuxen, men barnutredande kan se att det finns våld och de kan säga att mamman måste tacka ja till skyddat boende för att skydda dina barn annars måste vi skydda dem. Hon kanske inte är redo men barnen går först. Det kommer aldrig från oss, det kommer från barnutredare.

- Intervju, Ester, socialsekreterare

Det finns mer krav från barn och unga i socialtjänsten då de har tvångslagstiftning, något som inte finns mot vuxna som blir utsatta för våld. Även fast socialsekreterarna nämner att de inte kan tvinga mamman till att tacka ja till en insats så kan socialsekreterarna som utreder barnen ställa krav på henne. Antingen att hon ska tacka ja till insatsen för att skydda barnen eller att socialtjänsten måste skydda barnen åt henne, exempelvis genom en omhändertagning via lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Det gör att det finns ett större ansvar på mammor och deras medverkan i stöd än vad det gör för kvinnor utan barn. Socialsekreterarna tar upp varför det finns ett större ansvar för mammor och deras medverkan. De menar att det är på grund av barnets behov som mammorna har ett större ansvar. Vi vet dock inte vad det är som gör att mammorna anses ha ett större ansvar. Det kan bero på den rollen som mammor besitter och att det skiljer sig från kvinnor utan barn (Goffman 2015:23). Om rollen skiljer sig så gör det att mammor även har andra skyldigheter och rättigheter (ibid.). Detta märks genom att mammor har mer ansvar i sin mammaroll. Om mamman som individ inte passar in på den rollen som hon blir tillskriven så kan hon uppleva svårigheter med att förverkliga den (Goffman 2015:35f). Det kan även vara andra delar av hennes rutiner som inte synliggörs.

Vidare kan det även bero på att socialsekreterarna har makt i situationen och i relationen till kvinnan (Jacobson och Martinell 2019:146f). Detta gör att socialsekreterarnas bedömning går före mammors egna bedömning. Mammorna tappar sitt samtycke genom tvångsinsatserna

(LVU) från enheten barn och unga. Antingen tackar mammorna ja till den insatsen som socialtjänsten erbjuder eller så omhändertas barnen. Att socialsekreterarna väljer sin egna bedömning före kan bero på den erfarenhet de har av hur barn påverkas av våld i nära relationer. Om socialsekreterarna vill utjämna maktskillnaderna så behöver kvinnornas bedömning uppmärksammas.

I forskning beskrivs ytterligare situationer där mammor inte har makten i förhållande till socialsekreteraren. Bland annat förväntningen om att skydda barnen mot våldet samtidigt som hon ska uppmuntra umgänge med pappan (Grip & Broberg 2013:4). Mammor i våldsärenden kan ha ett begränsat handlingsutrymme och ha en lägre makt i förhållande till socialtjänsten. Socialsekreterarna berättar vidare om ansvar som mammorna har från vuxenenheten. Socialtjänsten har som krav att mammor inte får utöva våld mot sina barn.

Såklart, det finns ju förståelse för hennes situation men mamma får ju såklart inte utöva våld mot barnen, inget skyddat boende accepterar det. Men annars brukar man vara accepterande mot mammans föräldraförmåga

- Intervju, Ester, socialsekreterare

Socialsekreterarna menar att utöva våld mot barnen är oacceptabelt oavsett situationen som mamman befinner sig i och det är något som inte accepteras från socialtjänsten. I mammarollen finns det återigen skyldigheter (Goffman 2015:23f). Skyldigheten i mammans fall är att skydda barnet från våld och om hon själv utövar våld mot barnet så har hon misslyckats med att skydda barnet. Då uppfyller hon inte de skyldigheter som rollen som mamma innefattar.

7.2.4 När kvinnorna inte har ansvar

Vissa socialsekreterarna lägger väldigt lite ansvar på kvinnorna själva och säger istället att kvinnorna har gjort fullt tillräckligt i att söka hjälp på socialtjänsten och att de inte behöver göra mer än det.

Jag tänker att de stegen som hon redan har tagit är i hennes situation fullt tillräckliga för hon är inte i en situation där det kan läggas mycket ansvar på henne utan hon behöver stöd och hjälp för att successivt sen kunna återgå till en vanlig vardag.

Socialsekreterarna berättar att en del av socialtjänstens roll är att stärka dessa kvinnorna i sin våldsutsatthet och i sitt föräldraskap och inte lägga ett för stort ansvar på dem. Därav förväntar inte socialsekreterarna att kvinnorna ska ta på sig hela detta ansvar utan socialtjänsten ska samverka till att stödja mamman. Med detta säger socialsekreterarna att det är de som har ansvaret att hjälpa kvinnorna och att kvinnorna inte ska söka hjälp på egen hand. Det finns med andra ord inte dessa krav på kvinnorna i deras våldsutsatta situation, inte som mamma eller som kvinna utan barn. Detta kan kopplas till att dessa socialsekreterare ser mammor och kvinnor utan barn som samma roll, vilket gör att de har samma skyldigheter och rättigheter (Goffman 2015:23f).

Att mammor och kvinnor utan barn, enligt dessa socialsekreterare, är ansvarsbefriande kan även bero på att socialsekreterarna har makten (Christoffersen 2017:111). Socialsekreterarna har kunskap kring vad kvinnor brukar behöva för att komma ifrån sin våldsutsatta situation, då de har mött kvinnor i liknande situationer tidigare. Socialsekreterarna förklarade vidare att det är farligt att hänvisa kvinnorna till att göra saker på egen hand då risken finns att kvinnorna inte gör något. Det kan även bli att kvinnorna tänker att deras situation inte är så farlig. Socialsekreterarna förklarade även att kvinnorna kan känna sig förminskade och att de känner att ingen lyssnar på dem, detta om de inte erbjuds hjälp. Socialsekreterarna menar att det är de som har kunskapen om våld och har ansvaret vidare, kvinnorna ska inte göra mer än de redan har gjort. Om socialsekreterarna vill utjämna maktskillnaderna i relationen så kan kvinnornas kunskap lyftas samt vad kvinnorna vill ta för ansvar eller inte ta för ansvar. En socialsekreterare menar dock att detta skiljer sig i olika socialtjänster och att en samverkan mellan vuxenutredare och barnutredare inte alltid finns. Om denna samverkan inte finns kan det göra att det finns ett större ansvar på kvinnor som är mammor. Ansvarsförskjutningen från socialtjänsten till kvinnorna kan ge upphov till en maktförskjutning som ger kvinnor mer makt i relationen.

7.2.4.1 Ansvar för informationen

Det har framkommit att socialsekreterarna anser sig ha ansvaret att informera mammor och kvinnor utan barn om stödinsatserna och att det inte finns ett ansvar på kvinnorna att ta reda på all information på egen hand.

Det är viktigt att de får information om skyddat boende då det är livsomvädande som man är med om om man fullföljer det. Det är ett otroligt uppbrott från hela sitt liv. Detta måste man vara medveten om. Ärlighet är viktigt.

- Intervju, Ester, socialsekreterare

Socialsekreterarna menar att de inte har någon förväntning på att kvinnorna ska ta reda på informationen om olika insatser på egen hand, något som gör att kvinnorna inte har ett eget ansvar för det. Varför kvinnorna inte har detta ansvaret har inte framkommit av socialsekreterarna. Det kan bero på att socialsekreterarna har makten i relationen, då de har kunskap om vad olika stödinsatser innebär (Christoffersen 2017:111). Om socialsekreterarna vill utjämna maktbalansen så kan de lyfta kvinnors erfarenheter av stödinsatserna.

7.2.4.2 Ansvar att stötta upp mammorna i sitt föräldraskap

Vidare diskuterades föräldraansvaret i intervjuerna med fokus på mammor. De flesta var eniga och hade starka åsikter om att mammornas föräldraförmåga kan påverkas negativt i situationer där våld upplevs. Socialsekreterarna menar att mammorna inte är dåliga föräldrar utan att de är påverkade av våldet som de upplevt och att det är socialsekreterarnas ansvar att stötta upp kvinnorna i sitt föräldraskap.

Jag tänker att det är viktigt där med att inte ha för bråttom och göra en första bedömning, hon kan inte ta hand om sina barn utan faktiskt ta sig tiden och kolla hur det faktiskt fungerar för det kan ju faktiskt vara så att hon har fullt kapabel förmåga att ta hand om allt men här just nu finns inte möjligheten utan att få stöd eller hjälp. För här upplever jag en oro för många kvinnor att förlora sina barn. Om inte jag är perfekt nu så förlorar jag mina barn. Där handlar det mycket om att bedöma barnens behov samtidigt inte döma mamman. Så det blir liksom en avvägning.

- Intervju, Maria, socialsekreterare

Socialsekreterarna säger att det finns även en avvägning som ska göras, barnens behov är viktiga men att det även är viktigt att undersöka om mamman kan uppfylla barnets behov framöver med rätt typ av stöd. Socialsekreterarna menar att det är viktigt att undersöka om det faktiskt är en bristande föräldraförmåga det rör sig om eller om den endast är tillfällig och

präglad utav situationen. De menar att det är viktigt att socialtjänsten stöttar upp med stöd under tiden, där möjligheten finns. Socialsekreterarna säger att föräldraförmågan framför allt behöver stöttas upp av insatser från socialtjänstens enhet för barn och unga men att de även kan få stöd av vuxenutredare, skyddat boende och hjälp av kriscentrum. Varför mammorna inte har detta ansvaret har inte framkommit av socialsekreterarna. Det kan bero på att socialsekreterarna har makten i relationen, då de har kunskap om hur våld kan påverka mammors föräldraförmåga (Christoffersen 2017:111). Om socialsekreterarna vill utjämna maktbalansen kan de lyfta kvinnors egna erfarenheter av sitt eget föräldraansvar och ge dem möjligheten till att vara med i processen till att välja ett lämpligt stöd för dem.

Att mammorna inte har ansvaret kan kopplas till Goffman och den sociala rollen kvinnor har samt de skyldigheter och rättigheter som är knutna till den (Goffman 2015:35). En mamma har skyldigheten att skydda sina barn från fara men hon har även rätt till att ha en trygg tillvaro för att kunna uppfylla sina skyldigheter. För att mamman ska kunna uppfylla sina skyldigheter så behöver hon även ha tillgång till sina rättigheter. Hennes rättigheter kan förstärkas genom att hon får det stöd som hon behöver. Därför måste socialtjänsten hitta ett stöd för mamman där hon kan få hjälp med sin föräldraroll (Grip, Broberg, Almqvist 2010:15f). Om dessa rättigheter kring en trygg tillvaro uppfylls så kan hon sedan uppfylla det ansvar som förväntas för att vara en god förälder. Utan sina rättigheter kan hon inte heller uppfylla sina skyldigheter. Det handlar om kontexten hon befinner sig i, när hon är våldsutsatt är det svårt att hantera traumat samtidigt som hon är en bra förälder. Därför finns inte ansvaret på henne att vara det utan istället krav på socialtjänsten.

7.3 Skam

Slutligen har skam varit ett ämne som har uppmärksammats i flertal intervjuer med de olika socialsekreterarna. Socialsekreterarna säger att skam är någonting som upplevs från kvinnors håll, oavsett om de är mammor eller inte och att det påverkar deras förmåga att söka hjälp samt att ta emot den hjälpen som erbjuds. Skam är något som kan påverka relationen mellan kvinnorna samt socialsekreterarna och som i sin tur kan påverka kvinnors ansvarstagande kring sin egen situation. Det finns två huvudämnen i detta avsnittet; bearbetning av skam samt skam som hinder.

7.3.1 Bearbetning av skam

Under våra intervjuer har flera av socialsekreterarna berättat om att de våldsutsatta kvinnorna under en lång tid har normaliserat våldet som de har varit med om, något som kan göra att de själva känner skam. Detta menar socialsekreterarna att det är viktigt att prata med kvinnorna om.

[...] eftersom personen normaliserar det som hon är med om och kanske har varit med om i 20 år. Man behöver vara den som visar att det inte är okej. För att våldsutövaren har sagt att detta är okej. Det är vad du förtjänar. Behöver vara en stark motpol till det och kanske jobba mycket i normaliseringsprocessen. Berätta om hur det funkar, ah men så att personen kanske kan se sig lite själv utifrån och höra sina egna tankar liksom.

- Intervju, Astrid, socialsekreterare

Socialsekreterarna säger att det finns en stor skam för våldsutsatta kvinnor i det våldet som de har varit med om. Detta då kvinnor har normaliserat våldet samt att våldsutövare har fått de att tro att det är deras egna fel att de blir utsatta. Även studier visar att det är vanligt för våldsutsatta mammor att ha skuld känslor över vad deras barn har bevittnat och hur deras barn har påverkats av våldet (Grip, Broberg, Almquist 2010:15f). Socialsekreterarna menar att det är viktigt att de är en stark motpol under interaktionen med kvinnorna och säga att det som våldsutövaren har sagt eller gjort inte är okej. Detta för att kvinnorna inte ska lägga skulden på sig själva. De menar vidare att det är viktigt att ge kvinnorna kunskap om våldet för att de ska kunna hantera den komplexa situation som de befinner sig i.

Att man jobbar med dem känslorna kring vems fel det är. Vad skulden ligger. Då kan det ju bli att man jobbar en del teoretiskt också för att informera om att de inte heller är konstigt att man har de här svåra känslorna utan att det också blir en process. Men också jobba med vad är hinder för att komma vidare. Och hur kan vi överbrygga dem.

- Intervju, Astrid, socialsekreterare

Det är med andra ord, enligt socialsekreterarna, i relationen till kvinnorna viktigt att arbeta kring de olika känslorna som de har över situationen för att de själva inte ska känna skam över dem. Socialsekreterarna anser det viktigt att bearbeta känslorna för att kvinnorna ska kunna komma vidare. Att vara en stark motpol och ge kunskap om våldet går att koppla till

Charles Horton Cooleys teori om skam och spegeljaget (Dahlgren, Starrin, 2004:84ff). När socialsekreterarna väljer att vara en stark motpol och berätta om våldet så ger det kvinnorna en känsla av att det är okej och kanske till och med positivt att prata om skammen. De får en föreställning om att socialsekreterarna inte förknippar kvinnorna med negativa känslor, något som ger en bättre självkänsla. Detta gör att deras självjag kan ge de en mindre känsla av skam som gör att de kan berätta om sina känslor. Detta då socialsekreterarna ger en bild av att det är bra att berätta om sin våldsutsatthet och känslorna kring det. Kvinnorna kan på så sätt förstå sina känslor. Det gäller återigen att det finns en trygghet och en bra relation till socialsekreterarna för att detta ska ske. Detta i enighet med Thomas Scheffs teori om hur skam påverkar de sociala banden (Dahlgren & Starrin 2004:93f).

Socialsekreterarna har även sagt under intervjuerna att det är viktigt att bygga en relation med klienterna, något som de kan göra genom att synliggöra kvinnornas skamkänslor. Detta för att sedan kunna hjälpa kvinnorna i deras situation. Genom att bygga en relation till kvinnorna och att ha tålamod till dem går det sedan att bekräfta deras situation och känslor samt motivera de i deras process. Detta går även i enighet med Thomas Scheffs teori som säger att trygga sociala band till en person kan minska skammen (Dahlgren & Starrin 2004:93f). Om socialsekreterare skapar trygga band till dessa kvinnor så kan kvinnorna få en bild av att det är okej att prata om sina känslor.

Vidare har Helen Lynd uppmärksammat att personer som känner skam vanligtvis döljer dessa känslor då det finns en rädsla för dem att bli övergivna (Dahlgren, Starrin, 2004:97). Utifrån detta går det att förstå att socialsekreterarna påtalar att det även är viktigt att tala om skammen så att kvinnorna inte känner sig övergivna. Om kvinnorna talar om skammen så kan de förstå sig själva bättre. En studie på stödinsatser för mammor visar att stödsamtal, praktisk hjälp samt stöd i föräldraskap gav 44% av mammorna minskad posttraumatiska stress och att samtliga mammor hade fått en bättre psykiska hälsa (Grip & Broberg 2013:41f). Detta kan vara en följd av att dessa mammor har bearbetat skam genom stödinsatserna, något som i så fall har hjälpt dem att förstå sig själva bättre. Det kan i sin tur ha minskat deras posttraumatiska stress och gett dem en bättre psykisk hälsa. Om kvinnorna kan uttrycka sin skam så kan det även påverka deras ansvarstagande. Detta då kvinnor som uttrycker skam lättare kan komma vidare i sin process.

7.3.2 Skam som hinder

Vissa socialsekreterare menar att om de inte arbetar med dessa svåra känslor av skam som kvinnorna upplever så kan det göra att kvinnorna inte kan komma vidare i sin process. De menar att kvinnorna tror att de överreagerar över sin våldsutsatta situation, något som förklaras i följande citat.

Skulden är ofta en del i att den våldsutsatta inte går vidare sen. Det var nog inte så farligt det var nog jag som överreagerar. Man ångrar sitt beslut och sen går man tillbaka till det som var innan.

- Intervju, Petronella, kandidat

Socialsekreterarna menar att kvinnorna inte kommer vidare i sin process om de inte pratar om svåra känslor, något som kan bero på att de inte visar sin skam. Helen Lewis har utvecklat begreppet icke-uppmärksammas skam som är skam som personen inte synliggör (Dahlgren & Starrin 2004:90f). Skam kommer från att personen känner sig negativt utvärderad av sig själv (ibid.). Om dessa kvinnor inte känner att de har trygga band och en trygg relation med sin socialsekreterare eller känner att socialsekreterare bedömer dem negativt när de berättar om sin situation och sina skamkänslor så kan de leda till att dessa kvinnor inte delar med sig. När de inte delar med sig kan skam blir den en icke-uppmärksammas skam som grundar sig i att kvinnor utvärderar sig själv negativt.

Detta kan vara en anledning till att vissa kvinnor väljer att inte söka hjälp eller tacka ja till de insatser som erbjuds. Just för att dessa insatser inte anses vara tillräckliga (Grip & Broberg 2013:41f). Att kvinnorna inte kommer vidare i processen genom att prata och bearbeta den skammen som de upplever i samtal kan anses vara en bristande insats. Olika studier visar på att 55% till 60% av våldsutsatta mammor förbättras efter behandling samt att 5% till 10% försämras. En stor andel av mammorna hade fortfarande höga nivåer av psykisk ohälsa och detta visar återigen på att insatserna inte är tillräckliga (ibid.). När insatserna inte är tillräckliga så tackar fler kvinnor nej till dem. Alltså behöver kvinnorna få sin skam uppmärksammas och validerad för att se insatsen som tillräcklig för att vidare tacka ja och gynnas av den. Om kvinnorna inte kan uttrycka sin skam så kan det även påverka deras ansvarstagande menar socialsekreterarna. Detta då kvinnor som inte uttrycker skam riskerar att inte komma vidare i sin process.

8. Avslutande diskussion

I denna uppsats har vi undersökt vad kvinnor har för ansvar i våldsärenden, både som mamma och som kvinna utan barn. I denna avslutande diskussion sammanfattar vi studiens resultat och vi diskuterar dem i förhållande till teoretiska begrepp såsom roll, makt och skam. I den första delen i diskussionen besvaras den första frågeställningen gällande rollen som mamma respektive rollen som kvinna utan barn. I den andra delen besvaras den andra och tredje frågeställningen kring ansvaret som mammor och kvinnor utan barn har samt hur relationen till socialsekreteraren påverkar detta ansvar.

8.1 Roll

I materialet framkom en rad olika uppfattningar kring de resonemang som socialsekreterare för kring mammor respektive kvinnor utan barn. I resultaten kunde man se att vissa socialsekreterare ville erbjuda kvinnor samma typ av stöd utifrån sin våldssituation och menade att det stödet som de får inte ska påverkas av valet att ha barn eller inte. Andra socialsekreterare menar att mammor i större utsträckning kan söka hjälp och att de erbjuds mer stöd än kvinnor som inte är mammor. Detta då mammor ansågs vara mer utsatta i sin våldssituation än kvinnor utan barn samt att de söker mer stöd för sina barns skull. Dessa två aspekter, att mammor och kvinnor utan barn får lika mycket stöd eller att mammor får mer, går att koppla till hur socialsekreterarna ser på mammors och kvinnor utan barns roll (Goffman 2015:23). Om socialsekreterarna erbjuder mammor och kvinnor utan barn samma stöd så kan det innebära att de bedömer att de har samma rättigheter oavsett rollen som mamma. Om socialsekreterarna bedömer mammor och kvinnor utan barn att ha olika roller så gör de att de inte har samma roll eller rättigheter, något som i sin tur kan göra att rollen som mamma anses ha rättigheten till mer stöd. Mammorna har i denna rollen även en skyldighet att söka mer hjälp för sina barns skull. Det går genom dessa argument att dra en slutsats att när socialsekreterare bedömer mammor och kvinnor utan barn till att ha samma roll, så gör det att deras stöd blir det samma. Det går även att dra en slutsats att när socialsekreterare bedömer att mammor har en annan roll så gör det att mammor blir berättigade ett annat stöd. Detta är något som i sin tur kan påverka hur kvinnorna framställer sig, då de vill förverkliga sin roll (Goffman 2015:35f). Det kan göra att olika kvinnors situationer, mamma som icke mamma, synliggörs olika mycket beroende på om de passar in på sin roll eller inte.

Det går även att dra andra slutsatser utifrån resultaten där makt är kopplat till om socialsekreterarna anser att mammor är berättigade mer stöd eller inte. Det har inte framgått i studien om socialsekreterarna ger individanpassat stöd eller inte. Det har endast framgått att vissa socialsekreterare menar att mammor är berättigade mer stöd och att andra menar att stöden är samma till mammor och kvinnor utan barn. Det går därför att dra en slutsats om att socialsekreterarna kan besitta makt när de gör dessa bedömningar (Christoffersen 2017:111). Socialsekreterarna kan göra bedömningen av att mammor behöver mer stöd, då de har kunskap om att de är mer utsatta. De kan även göra bedömningen av att mammor och kvinnor utan barn har samma stöd, då de har kunskap om att båda dessa grupper behöver stödet. Om socialsekreterarna skulle vilja utjämna maktbalansen behöver kvinnornas egna perspektiv synliggörs (Jacobson och Martinell 2019:146f).

8.2 Ansvar samt relationens påverkan

Vidare har det diskuterats var ansvaret ligger i våldsärenden utifrån resultaten, där ansvaret har delats upp mellan socialarbetare och kvinnorna. Kvinnor, både mammor och kvinnor utan barn, har för det första praktiskt ansvar. Det har inte framkommit vad det kan bero på men det kan vara för att socialsekreterarna har kunskap över vad kvinnor behöver göra praktiskt för att komma ifrån sin situation. Detta gör i sin tur att socialsekreterare har makten i relationen (Christoffersen 2017:111). Denna makt utjämnas dock med att det endast är råd och uppmaningar som socialsekreterarna ger, något som gör att kvinnorna också kan komma med kunskap kring vad de ska ha för praktiskt ansvar. Detta ger en slutsats om att kvinnorna har praktiskt ansvar då socialsekreterarna besitter makt och kunskap om att det är något som kvinnorna behöver. Vidare har även kvinnor, mammor eller inte, ansvar för att ha en fungerande relation med sin socialarbetare. Här är det istället kvinnorna som har makten då de besitter kunskap och erfarenheter kring sin situation, något som socialsekreterare vill få tillgång till. Här kommer en uppmaning från socialsekreterare, att kvinnorna ska vara ärliga och transparenta så att samarbetet blir väl fungerande. Alltså vill socialsekreterare jämna ut maktbalansen genom att få tillgång till kvinnors kunskaper för att i sin tur kunna förstå och hjälpa henne. Slutsatsen här är att kvinnorna förväntas att dela med sig av den informationen som socialsekreterare söker i ärendet för att jämna ut maktbalansen samt för att gynna relationen mellan socialsekreterare och kvinna.

Det finns även ett ansvar som endast ställs på mammor; föräldraansvaret. Föräldraansvaret innebär att mammor har ansvar att skydda sina barn. Att hon har denna skyldigheten kan bero på att den rollen som kvinnan har som mamma skiljer sig från kvinnor utan barn (Goffman 2015:23). Här läggs ansvar på kvinnan, från socialtjänstens enhet barn och unga, något som gör att socialtjänsten har makt (Christoffersen 2017:111). Ansvaret i detta fall blir att mamman måste skydda sina barn från våldet, annars kommer socialtjänsten att skydda barnen åt henne genom tvångslagstiftning som LVU. Detta innebär att det finns en större förväntning och ansvar att mammor ska medverka i det stödet som socialtjänsten erbjuder. Makt och tolkningsföreträde utövas mot kvinnan i detta fall (Jacobson och Martinell 2019:146f). Tolkningsföreträdet från socialsekreterarnas sida går före mammans egen bedömning kring insats och hennes samtycke till insatsen kan bli påtvingat då det finns en rädsla att förlora vården över barnen. Här syns tydligt ansvaret som finns på mamman och med detta tillkommer även en maktlöshet. Slutsatsen som kan dras här är att mammor i större grad förväntas att ta ansvar över sina barns säkerhet och därav förväntas att medverka på de insatser som socialsekreterare erbjuder. Detta beror på att socialsekreterare i detta fall har större makt och tolkningsföreträde i relationen till mamman i denna situationen (Jacobson och Martinell 2019:146f).

Ansvaret som socialarbetare ansåg att de hade var att informera kvinnorna, oavsett om de är mamma eller inte, om stödinsatser. Resultatet pekar på att det inte finns något ansvar på kvinnorna att de ska ta reda på information kring stöd och insatser. Varför kvinnorna inte har detta ansvaret vet vi inte men det kan bero på att socialsekreterarna har makten i förhållande till kvinnorna. Detta är något som kan vara positivt för kvinnorna då de redan har mycket ansvar på sig. Om socialsekreterarna vill utjämna maktbalansen behöver de lyfta kvinnors erfarenhet och kunskap om olika insatser (Christoffersen, 2017:111). Kvinnorna kan själva ha egen information om olika stödinsatser och känna att deras kunskap inte kommer fram, något som kan missgynna henne. Hennes kunskap synliggörs dock om hon får mer makt. Det är därför viktigt att socialsekreterarna reflekterar kring kvinnornas kompetenser (Christoffersen, 2017:111). Detta så kvinnorna inte känner att socialsekreterarnas kunskap används för att utöva makt mot dem.

Vidare ansvar som socialsekreterare menar att de har, är att stötta upp i mammors föräldraförmåga. Det finns en förståelse om en nedsatt föräldraförmåga enligt

socialsekreterare när man har blivit utsatt för våld och då tar socialtjänsten på sig ansvaret att hjälpa mamman och stötta upp henne i sin föräldraförmåga. Självklart har mamman ett eget ansvar att skydda sina barn men slutsatsen, enligt Goffmans teori, är att mammor inte kan uppfylla sina skyldigheter om de inte har tillgång till sina rättigheter, något som är kopplat till rollen (Goffman 2015:25). Det går endast att förvänta sig att mammor är bra föräldrar och tar ansvar om de får det stöd och skydd som de behöver.

Avslutningsvis går det att dra en slutsats om att skam kan påverka ansvar, både hos mammor och kvinnor utan barn. Om kvinnorna känner skam menar socialsekreterarna att de behöver bli medvetna om den för att ta sig ur sin våldsamma relation. Socialsekreterarna har berättat att det är viktigt att de ger kunskap om skam, arbetar med den och att de ska vara en motpol mot den, något som även stämmer överens med teorier om skam. Detta kan göra att kvinnorna får en bild av att det är positivt att prata om skam och att deras självjag minskar sin känsla av skam (Dahlgren, Starrin, 2004:84ff). Socialsekreterarna behöver även bygga upp en tillit till sig för att skapa trygga band för kvinnorna i relationen, något som kan göra att de pratar om skam (Dahlgren & Starrin 2004:90f). Om dessa kvinnorna väljer att dela med sig om den skam som de kan känna så kan de vidare fullfölja sina praktiska krav, krav i relationen till socialarbetaren samt krav kopplade till föräldraansvar och komma vidare i sin process.

Om kvinnorna inte delar med sig av den skam som de upplever kan bero på en rädsla för att bli övergivna av socialsekreterarna (Dahlgren, Starrin, 2004:97). På så sätt blir skammen icke-uppmärksam, vilket kan göra att kvinnan negativt värderar sig själv genom självjaget (Dahlgren & Starrin 2004:90f). Detta kan i sin tur göra att kvinnan återvänder till sin våldsamma situation. Kvinnorna kan på så sätt inte ta det ansvar som har beskrivits ovan. Alltså är det viktigt att bearbeta skammen som kvinnorna upplever i relationen till socialsekreteraren för att hon ska kunna ta det ansvar som förväntas.

9. Framtida forskning

I denna studien har det identifierats olika problemområden som rör kvinnor i våldsärenden. Dessa problemområden rör främst rollen som kvinnan har, kopplat till föräldraskapet men även makten och skammen som uppkommer i samband med denna. En framtida ansats som hade varit intressant att undersöka är vilka följder som tillkommer av institutionernas

resonemang och förväntningar kring kvinnornas situation. Här kan man vidare forska kring betydelsen av dessa följder för de inblandade kvinnorna.

10. Referenslista

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*, Upplaga 3
Stockholm: Liber

Christoffersen Svein Aage (2017) *Professionsetik*, Upplaga 2
Malmö:Gleerups Utbildning AB

Dahlgren, Lars; Starrin, Bengt (2004) *Emotioner, vardagsliv och samhälle: - en introduktion till emotionssociologi*
Malmö : Liber

Ekström, Veronica (2014) "Violence against women : social services support during legal proceedings: [Kvinnor utsatta för våld i nära relationer : socialtjänstens stöd under rättsprocessen]" *European Journal of Social Work*. 18(5):661-674

Eldén, Sara (2020) *Forskningsetik - vägval i samhällsvetenskapliga studier*
Lund: Studentlitteratur AB

Goffman Erving (2015) *Jaget och maskerna*, Upplaga 6
Lund: Studentlitteratur AB

Grip, Karin, Anders Broberg och Kjerstin Almqvist (2010) *Psykisk hälsa hos mammor som utsatts för våld av sin partner – före och efter deltagande i Bojens grupprogram*, Stiftelsen Allmänna Barnhuset, Delrapport 2

Grip, Karin och Anders Broberg (2013) *Utvärdering av stödinsatser för mammor som utsatts för våld i en nära relation av en manlig partner*, Författarna & Psykologiska institutionen

Heffernan, Kristin, Betty Blythe & Paula Nicolson (2014) “How do social workers understand and respond to domestic violence and relate this to organizational policy and practice?” *International Social Work*, 57(6):698-713)

Henderson, Amy Riley, Elizabeth Critchlow, Lyena Birkenstock, MariaLisa Itzoea, Katherine Sentera, Nichole M. Holmes & Steven Wesley Buffer (2021) “Vignettes as research tools in global health communication: a systematic review of the literature from 2000 to 2020” *Journal of Communication in Healthcare* , Dec 2021; 14(4): 283-292.

Jacobsson Katarina och Martinell Barfoed Elizabeth (2019) *Socialt arbete och pappersgöra. Mellan klient och digitala dokument*
Malmö: Gleerups utbildning AB

Namy, Sophie, Catherine Carlson, Kathleen O'Hara, Janet Nakuti, Paul Bukuluki, Julius Lwanyaaga, Sylvia Namakula, Barbrah Nanyunja, Milton L Wainberg, Dipak Naker & Lori Michau (2017) “Towards a feminist understanding of intersecting violence against women and children in the family” In *Social Science & Medicine* July 184:40-48

Rennstam, Jens & David Wästerfors (2015) *Från stoff till studie - Om analysarbete i kvalitativ forskning*
Lund: Studentlitteratur AB

Rollero, Chiara, Elisa Bergagna & Stefano Tartaglia (2021) “ What is violence? The role of sexism and social dominance orientation in recognizing violence against women.” *Journal of Interpersonal Violence*, Vol 36(21-22), Nov, 2021. pp. NP11349-NP11366.

Socialstyrelsen (2021) Våld i nära relationer [Hämtad 2022-03-29]
<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/>

Topor, Alain & Borg, Marit (2008) *Relationer som hjälper*.
Lund: Studentlitteratur AB

11. Bilagor

11.1 Informationsbrev

Till dig som är socialsekreterare –

Informationsbrev och förfrågan om medverkan i en intervjustudie

Våld i nära relationer är ett problem i samhället där socialsekreterare har en stödjande roll. I stödet finns olika förväntningar på våldsutsatta kvinnor i nära relationer. Vi vill genomföra en intervjustudie med förhoppningen att resultatet i studien kan leda till en ökad förståelse kring våldsutsatta kvinnors situation.

Syftet till studien är att undersöka socialsekreterares förväntningar kring kvinnors dubbla ansvarstagande, som våldsutsatt i nära relation och som mamma.

Intervjustudien kommer att vara fysisk i ungefär 45-60 minuter. Intervjuerna går även att genomföras via Zoom samt på en kortare tid om det önskas. Hela intervjun kommer att spelas in om samtycke till det finns. Din medverkan är frivillig och kan när som helst avbrytas. Materialet från intervjuerna kommer att behandlas konfidentiellt och de kommer att förvaras så att ingen obehörig kommer att kunna ta del av det. Inga enskilda personer eller kommuner kommer att kunna identifieras i uppsatsen.

Vi heter Alexandra Mileusnic och Sofija Dimitrijevic och studerar till socionom vid Lunds Universitet i Lund. I utbildningen ingår att göra ett examensarbete, vilket är anledningen till denna intervjustudie kommer att göras.

Om du accepterar att medverka i studien kommer du att kontaktas för att boka en tid för genomförande av intervjun. Du kommer skriftligt eller muntligt vid intervjutillfället att få bekräfta ditt samtycke om att vara med i studien. Har du några frågor så hör gärna av dig.

Våra kontaktuppgifter

Telefonnummer: 0763436698 eller 0760461846

Mail: alexandramileusnic@gmail.com eller sofijadimitrijevic2000@gmail.com

Kontaktuppgifter till handledare

Telefonnummer: 046-222 88 49

Mail: christel.avendal@soch.lu.se

11.2 Vinjetter

11.2.1 Vinjett 1 - Mamma Maria

Maria ringer in till mottagningen och berättar att hennes partner Pontus har utsatt henne för våld. Maria berättar att hon och Pontus har varit tillsammans i snart 6 år och att de för 3 år sedan fick en dotter, Molly. De alla bor ihop i en lägenhet mitt i stan som Pontus äger. Både Maria och Pontus arbetar heltid och umgås på fritiden med deras gemensamma vänner. Maria beskriver Pontus som en fin partner och pappa, förutom när han dricker. Maria har under ett par tillfällen tagit upp hans alkoholvanor och då har han blivit arg och sagt att hon inte är hans mamma. Vid upprepade tillfällen har han även slagit henne och kallat henne olika skällsord. Detta har gjort att Maria inte orkar ta diskussionen längre. Maria försäkrar socialsekreteraren att Molly inte har varit närvarande när Pontus har slagit Maria. Pontus dricker inte när Molly är i närheten. Maria vänder sig till dig som socialsekreterare och undrar hur hon ska förhålla sig till sin situation

11.2.2 Vinjett 2 - Maria

Maria ringer in till mottagningen och berättar att hennes partner Pontus har utsatt henne för våld. Maria berättar att hon och Pontus har varit tillsammans i snart 6 år och bor ihop idag i en lägenhet mitt i stan som Pontus äger. Både Maria och Pontus arbetar heltid och umgås på fritiden med deras gemensamma vänner. Maria beskriver Pontus som en fin partner, förutom när han dricker. Maria har under ett par tillfällen tagit upp hans alkoholvanor och då har han blivit arg och sagt att hon inte är hans mamma. Vid upprepade tillfällen har han även slagit henne och kallat henne olika skällsord. Detta har gjort att Maria inte orkar ta diskussionen längre. Maria vänder sig till dig som socialsekreterare och undrar hur hon ska förhålla sig till sin situation

11.3 Intervjuguide

1. Känner du igen dig i caset? Har det hänt liknande förut?
2. Vad tänker du spontant när du läser detta case?
3. Hur hade du agerat som socialsekreterare i Marias fall?
4. Var befinner sig kvinnan i sin process? Tar hon kontakt tidigt eller sent i sitt ärende, finns det något mönster?
5. Hur ser processen från samtalet till eventuell insats till Maria ut?
6. Hur ser du på Marias roll i kontakten med socialtjänsten?
7. Vilket/vilka stöd hade du erbjudit Maria?
8. Hur går processen till för att välja stödinsats till Maria?
9. Vad i denna situationen som gör att du väljer ett stöd framför ett annat?
10. Finns det något som Maria kan göra för att få ett bättre fungerande stöd?
11. Finns det något Maria själv kan göra för att ta sig ur eller förbättra sin situation?